

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

XVII. An, quomodo, & quæ scientia Dei sit causa rerum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

SECTIO XVII.

An, quomodo, & quæ scientia Dei sit causa rerum?

275. **T**RIA quærimus, primum, an scientia Dei sit causa rerum; secundum, quomodo sit causa rerum; tertium quæ scientia Dei sit causa rerum.

276. **D**ICO primò. Scientia Dei est causa rerum, non effectiua, sed directiua. Prima pars assertionis certa est apud omnes: cuius ratio fundamentalis est. Quia scientia Dei se habet respectu rerum, sicut ars artificis respectu artificiatorum: sed ars artificis est causa artificiatorum: ergo & scientia Dei est causa rerum. Minor constat; quoniam ars complet potentiam artificis in ordine ad opus artificiatum producendum. Maior probatur; quia sicut artifex producit artificiatum directus ab arte præmonstrante modum effingendi opus; ita Deus producit res directus à scientia, præmonstrante modum effingendi res.

277. **S**ECUNDA pars assertionis est contra Capreolum in 1. dist. 35. q. 2. circa finem, ad argumenta contra octauam conclusionem, & Zumel. 1. p. q. 14. art. 8. disp. unica. conclusione 3. asserentes, scientiam Dei esse causam effectricem rerum. Sed contrà est. Nam scientia causat tantum dirigendo, non efficiendo, ut rectè Durandus in 1. dist. 38. q. 1. Assumptum probo; quia scientia causat præmonstrando tantum modum efformandi res, & in hoc completur tota eius causalitas. Antecedens ostendo; quia in artifice creato ars non concurret ad artificiatum, nisi tantum dirigendo, non efficiendo immediate ipsum opus, cuius effectiorem immediate attingit sola potentia executiua; ergo neq. in Deo: quoniam de diuinis philosophari debemus per analogiam ad creatura. Est igitur scientia causa operis, dirigendo tantum potentiam executricem ad opus exequendum, iuxta modum & normam ab ipsa præscriptam. Vnde dicitur complementum potentie actiue, non quidem in ratione coagentis, sed dirigentis; pertinereque ad illam, ut complementum, non eiusdem, sed diuersæ rationis. Nec refert, quod Aristoteles 6. Ethic. 4. artem definit *habitu cum veraratione effectiuum*. Nam dupliciter explicari potest; primò quòd sit effectiuus mediante potentia executiua. quam dirigit: Secundò, quod ibi definiat artem, ut est principium completum operis; quo pacto, præter scientiam dirigentem, includit etiam potentiam exequentem.

278. **D**ICO secundò. Scientia Dei non est causa rerum formaliter per adiunctum actum voluntatis, licet non valeat actu causare, nisi determinata per voluntatem, est Capreoli supra citati, qui in hoc sensu ex-

plicat S. Thomam, dum 1. p. q. 14. artic. 8. docet, scientiam Dei esse causam rerum per voluntatem adiunctam. Fundamentum est, quoniam scientia est causa operis, dictando modum efformandi opus, eoque voluntatem dirigendo ad opus ipsum exequendum; igitur vim causandi mutare non potest à voluntate. Antecedens admittitur ab omnibus. Consequentia verò probatur, nam practicum dictamen de modo effingendi opus, ratione præcedit voluntatem; ergo non potest ab illa formaliter, vim mutare, cum nullum prius, ut sic, vim suam accipere possit à posteriori. Quod autem nequeat actu causare, nisi determinata per voluntatem, constat: quoniam ad actu causandum requiritur executio operis; scientia enim suam causalitatem exercet in opus, dirigendo potentiam executricem, ad illud exequendum, sicut ab ipsa præscribitur: atqui potentia executrix non exequitur opus, nisi determinata per voluntatem, cuius est omnes potentias executrices imperio suo mouere ad opus exequendum. Cæterum quo ordine se habeant omnes istæ causalitates ad opus producendum, nempe scientiæ ut dirigentis, voluntatis ut determinantis, potentie ut exequentis, explicabimus infra, cum de potentia Dei.

279. **D**ICO tertio. Non omnis scientia in Deo existens est causa rerum, sed quæ liberum decretum præcedit de opere faciendo, per modum practici dictaminis. Triplex in Deo de creaturis distinguitur scientia, simplicis intelligentiæ, Visionis, & Conditionata. Prima præcedit liberum decretum Dei, estq. omnino necessaria. Secunda subsequitur liberum decretum Dei, estq. omnino libera. Tertia antecedit omne decretum absolute, non tamen conditionatum, estque partim libera, partim necessaria. Primò certum est, Scientiam Visionis non esse causam rerum, quia hæc supponit res obiectiue futuras, easque subsequitur, ut pura contemplatio earum. Secundò certum etiam est, non omnem scientiam simplicis intelligentiæ esse causam rerum, cum multa per hanc scientiam cognoscantur, quæ non sunt factibilia, cuiusmodi sunt impossibilia: ars autem, teste Philosopho 6. Ethic. 4. esse debet de ijs, quæ ab artifice liberè fieri possunt. Vnde etiam excluditur notitia, quam Deus habet de suis increatis processionibus, cum ille non liberè sed necessariò, producantur; ac proinde cadere non possunt, sub obiectum practice scientiæ, sed tantum speculatiue, contra Scotum q. 4. prologi. §. *si obiciatur*. Tertio certum est, non omnem scientiam simplicis intelligentiæ, etiam rerum possibilem, esse causam earum; nam quæ circa illas speculatiue versatur, contemplando tantum earum naturas, & proprietates, practica non est; atque adeo nec causa rerum esse potest. Fit enim scientia formaliter practica per ordinem ad praxim, quo ordine caret speculatiua scientia, quæ in sola veritate rei

listit.

fit. Porro scientia, quæ practica non est, causa esse non potest, quoniam causa dicitur per ordinem ad effectum causandum, scientia autem speculatiua nullum habet ordinem ad effectum causandum, quia hic non habetur, nisi per ordinem ad praxim; sed tantum habet ordinem ad obiectum contemplandum.

280. Super est igitur, ut sola scientia simplicis intelligentiæ, quæ versatur circa res contingenter producibiles, sit causa rerum practico modo de illis dictando. Non est autem necesse, ut talis scientia, practica practice dictet de opere faciendo, hoc est ut actu dirigat voluntatem ad opus ipsum fabricandum; sed sufficit, si tantum practice, hoc est, si tantum proponat voluntati practicum modum fabricandi opus, esto ad illud actu voluntatem non dirigat. Nam scientia non dicitur causa, quia actu causat, sed quia potest causare; potest autem causare non per actuale, sed per virtuale directionem, quam habet scientia hoc ipso, quod practice proponit modum fabricandi opus.

281. Sola difficultas superest de scientia conditionata, an sit causa rerum. Ad quam respondeo cum distinctione: nam si scientia conditionata compareretur ad effectum sub conditione futurum, non est causa illius, quia ut sic non præcedit, sed subsequitur illum: causa autem debet præcedere suum effectum, ut circa illum suam causalitatem exercere possit. Maior patet; quoniam scientia conditionata non supponit, sed subsequitur effectum conditionatum; prius enim supponitur, effectus sub conditione futurus, quam cognoscat: ut, cum nihil cognosci possit, nisi quod supponitur esse. Si verò compareretur ad effectum absolute futurum, ut sic, est causa illius, quia ut sic præcedit illum; prius enim cognoscitur effectus sub conditione futurus, quam absolute futurus. Et præterea dirigit voluntatem diuinam ad executionem operis, præmonstrando modum, quo talis effectus sub conditione futurus, fieri possit absolute futurus.

G. n. f. i.

Doctrina
Patrum.

282. Ex tradita doctrina intelligitur primò celebritas illa diuisio scientiæ diuinæ, in simplicem, & approbationis seu beneplaciti. Simplex scientia dicitur, quæ circa res versatur, earum tantum naturas contemplando; Approbationis verò quæ circa res versatur, illas approbando per productionem, & in illis sibi complacendo per conseruationem. De hac scientia intelligitur illud Geneseos 1. *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona*, scilicet approbando illa per productionem, & complacendo sibi in illis per conseruationem.

283. Intelligitur secundò communis illa distinctio Patrum, nempe, quod *ideo aliqua futura sunt, quia Deus nouit illa*: alia contrà; *deo Deus nouit illa, quia futura sunt*. Prior intelligitur de scientia Approbationis, quæ

est causa rerum: de hac enim valet dicere, ideo res sunt futuræ, quia Deus nouit illas, approbando per decretum suæ voluntatis. Vnde Augustinus 15. de Trinitate. cap. 13. *Vniuersas, inquit, creaturas & spirituales, & corporales, non quia sunt, ideo nouit: sed ideo sunt, quia nouit*. Posterior autem intelligitur de scientia Visionis, quæ est purè contemplatiua: de qua valet dicere, ideo Deus nouit illas, quia futuræ sunt, non contrà; quia videlicet obiectum supponitur ad notitiam: contrà verò effectus subsequitur ad causam. De hac scientia dixit Origenes in Epistolam ad Romanos. Non propterea aliquid erit, quia id scit Deus futurum; sed quia futurum est, ideo scitur à Deo antequam fiat.

Augustin.

Origenes.

284. Postremò colligitur, quo pacto scientia diuina sit causa negationum, & priuationum: indirectè scilicet, & consequenter. Quia eadem scientia, quæ practice dictat de re creanda, aut forma inducenda, consequenter etiam dictat de opposita negatione, aut priuatione destruenda. Non est autem scientia Dei, causa priuationis moralis, seu mali culpæ; quia licet Deus perfectè sciat malum culpæ, & modum quo à creatura illud committi possit, talis tamen scientia in Deo practica non est, sed speculatiua. Sicut & scientia, quam Deus habet de entibus chymæricis ab homine fictilibus. Cuius ratio est; quoniam ut in aliquo supposito scientia sit practica, & causa rerum, requirit, ut in eo habere possit effectum; alioqui, si in eo suum effectum habere non possit, neque causæ rationem habere poterit, quia hæc formaliter constituitur per ordinem ad effectum saltem possibilem. Nec satis est, quod Deus simul cum creatura causet peccatum, quia non causat illud sub ratione peccati, ut in materia de peccatis suppono, sed tantum sub ratione entis.

SECTIO XVIII.

An scientia Dei sit variabilis?

285. **P**OTISSIMA ratio dubitandi est, quoniam scientia Dei posset non representare aliqua obiecta quæ de facto representant; & vice versa, posset aliqua obiecta representare, quæ de facto non representant; ergo est variabilis. Antecedens constat tam de scientia conditionata, quam de scientia absoluta. Nam scientia conditionata, quæ de facto repræsenterat intellectui diuino penitentiam Tyriorum sub conditione futuram, si apud eos miracula & virtutes Christi factæ fuissent, potuisset eandem Tyriorum penitentiam sub conditione futuram non representare, si de facto Tyrij preuisi fuissent sub conditione penitentiam non acturi, uti præuideri potuissent, si adhuc non obstantibus miraculis Christi sub conditione apud eos factis, ad oppositum pro sua libertate se determinassent. Et scientia absoluta, quæ

quæ